Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ympäristövaliokunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Elisa Fagerström

12.4.2021

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Lausuntopyyntö asiassa HE 40/2021 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan kunnan järjestämisvastuulla olevien erilliskerättävien jätteiden kuljettamisen osalta nykyisen kaksoisjärjestelmän lakkauttamista ja siirtymistä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Pakkausten tuottajien ja kuntien olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys yhteistoiminnassa. Tuottajat ja kunnat velvoitettaisiin sopimaan yhteistoiminnasta sekä korvauksista, jotka tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä ja kuljetuksesta tuottajien järjestämään jätehuoltoon. Pakkausten tuottajien tulisi vastata vähintään kahdeksastakymmenestä prosentista koko pakkausjätehuollon kustannuksista.

TEM toteaa yleisesti, että ministeriön rooli EU:n valtiontukisääntöihin liittyvissä asioissa on koordinoiva ja neuvoa-antava. Ministeriö toimii myös yhteystahona EU:n komission suuntaan valtiontukien ilmoitus- ja kantelumenettelyissä. Ministeriö on osallistunut tässä roolissa myös jätelain uudistuksen valmisteluun.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan valtiontukien ennakkoilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat vain ne toimenpiteet, jotka täyttävät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen tunnusmerkit. Jos toimenpide ei täytä valtiontuen tunnusmerkkejä, jäsenvaltiolla ei ole velvollisuutta ilmoittaa asiasta komissiolle. Toimenpidettä ei ilmoiteta komissiolle myöskään tilanteessa, jossa jäsenvaltion arvion mukaan ei ole oikeudellista epäselvyyttä.

Tulkinnanvaraisissa tilanteissa Suomi sekä muut jäsenvaltiot noudattavat vakiintuneesti käytäntöä, jossa jäsenvaltio neuvottelee komission kanssa epävirallisesti asiasta ja varmistuu siten, että toimenpide ei muodosta ennakkoilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvaa valtiontukea. Epävirallinen yhteydenpito tarjoaa Euroopan komissiolle

mahdollisuuden etukäteen puuttua suunnitellun toimenpiteen mahdollisiin EU:n valtiontukisääntöjen vastaisiin elementteihin, ja esittää tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Myös jätelain uudistuksen yhteydessä on epävirallisesti konsultoitu komissiota. Asian käsittely on kuitenkin edelleen kesken komissiossa.

Osana valtiontukioikeudellista arviointia jäsenvaltiolla on myös epäselvissä tilanteissa oikeus tehdä Euroopan komissiolle oikeusvarmuusilmoitus sen selvittämiseksi, täyttääkö järjestelmä EU:n perussopimuksen valtiontuen tunnusmerkit. Oikeusvarmuusilmoitusta ei kuitenkaan tyypillisesti tehdä, vaan komission näkemys valtiontuen tunnusmerkkien täyttymiseen pyritään saamaan epävirallisten keskusteluiden kautta.